

15. jun 2020.

I N F O R M A C I J A

O AKTIVNOSTIMA NA REALIZACIJI REGIONALNOG PROJEKTA ZA USPOSTAVLJANJE MEĐUNARODNOG INSTITUTA ZA ODRŽIVE TEHNOLOGIJE NA PROSTORU JUGOISTOČNE EVROPE (SEEIIST) – „HADRONSKA KANCER TERAPIJA I ISTRAŽIVANJE U OBLASTI BIOMEDICINE POMOĆU PROTONA I TEŽIH JONA”

Mapa puta za uspostavljanje Međunarodnog instituta za održive tehnologije na prostoru Jugoistočne Evrope (SEEIIST projekat: <http://seeiist.eu>)

SEEIIST projekat, koji je iniciran polovinom 2017. godine, postao je najozbiljniji regionalni razvojni naučno-tehnološki projekat. U pitanju je krupna pan-evropska istraživačka infrastruktura koja ima snažnu evropsku relevantnost i perspektivu. SEEIIST targetira jedan od najvećih društvenih, zdravstvenih izazova – borbu protiv kancera – koji je Evropa pozicionirala kao jednu od svojih specijalnih misija narednog okvirnog programa za nauku i inovacije - Horizont Evropa.

SEEIIST je infrastruktura za kancer terapiju i multidisciplinarno istraživanje pomoću težih jona, koja danas predstavlja najsavremeniji i najefikasniji metod liječenja kancera. Dok u svijetu postoji samo 12 ovakvih projekata, od kojih su 4 u Evropi, SEEIIST će imati niz jedinstvenih odlika jer će tehnologija biti znatno unaprijeđena zahvaljujući podršci 18 evropskih renomiranih institucija i klinika, od kojih posebno izdvajamo CERN u Ženevi i GSI u Njemačkoj.

SEEIIST projekat će biti koncipiran i kao prva zelena infrastruktura u oblasti liječenja kancera i na taj način biti i prva infrastruktura u liniji sa EU 'HorizonEurope Cancer Mission'.

Politički napredak:

- **Deklaracija o razumijevanju** potpisana u oktobru 2017. godine u CERN-u, Ženevi od strane ministara nadležnih za nauku iz osam zemalja Regiona. Dodatne dvije zemlje uzele su status posmatrača.
- Uspostavljen je **Upravni odbor SEEIIST-a** kojim predsjedava ministarka nauke Crne Gore, dr Sanja Damjanović. Do sada je održano sedam sastanaka Upravnog odbora (UO), i to u: Sofiji, Tirani, Skoplju, IAEA-Beču, Sarajevu, Budvi i Ljubljani. **Naredni sastanak UO će biti u Bernu, Švajcarskoj.**
- **Memorandum o saradnji** potpisan od strane šest premijera regiona 5. jula 2019. godine na Samitu Berlinskog procesa u Poznanju, Poljskoj.
- **Evropska komisija (DG RTD)** jasno podržala SEEIIST projekat kao jedan od najljepših primjera naučne diplomatije i opredijelila prva finansijska sredstva u iznosu od **1 milion eura** za početak druge faze projekta – Studije Dizajna (Design Study Phase).

- **18 evropskih institucija i klinika iz 14 evropskih zemalja** su pružile podršku SEEIIST-u u razvoju druge faze. Među njima su **CERN u Ženevi** i **GSI u Darmštadt**u, ali i 4 postojeće klinike (**HIT, MIT, CNAO i MedAustron**).
- Zvanična politička podrška IAEA potvrđena u novembru 2019. godine za finansiranje izgradnje kapaciteta – **500.000 EUR** zvanično odobreni. Prva tri stipendista odabrana.
- **Federalno ministarstvo vanjskih poslova Švajcarske (FDFA)** zvanično pružilo političku podršku za aspekte koji se tiču naučne diplomatije. Sljedeći sastanak SEEIIST UO će se održati u Bernu, Švajcarskoj pod pokroviteljstvom FDFA.
- **EU Agenda za nauku i inovacije za Zapadni Balkan** – upućen dopis EU Komesarki Mariji Gabriel za uključivanje SEEIIST projekta u ovu agendu.

Naučno-tehnološki napredak i finansijski aspekt:

Svi razvojni infrastrukturni projekti imaju jasno definisane faze i svaka faza zahtijeva utvđene vremenske okvire:

Prva faza - Koncept projekta; **Druga faza** – Studija dizajna; **Treća faza** – Priprema za konstrukciju; **Četvrta faza** – Konstrukcija; i **Poslednja faza** – Puštanje u rad.

Prva faza završena – Koncept projekta je realizovan. Najveći tehnološki i medicinski eksperti iz Evrope pripremili su ovaj dokument od oko 100 stranica na volonterskoj osnovi. Koncept projekta je odnedavno dostupan i kao posebna publikacija – CERN Yellow Report: <https://cds.cern.ch/record/2688922/files/88-73-PB.pdf>; <http://dx.doi.org/10.23731/CYRM-2019-005>

Druga faza u toku - Zahvaljujući prvoj finansijskoj podršci Evropske komisije u visini od **milion eura** započeta je druga faza u julu 2019. godine. Milion eura je isplanirano za prvi dio ove faze – **Studija dizajna I** – koja će se uspješno završiti do septembra 2020. godine. Za realizaciju druge faze - koja će trajati oko 3-4 godine (2019-2022/23) potrebna su dodatna finansijska sredstva. Upravo smo u pregovoru sa Evropskom komisijom za obezbjeđivanje dodatnih **milion eura** kao most za dodatnih **5 miliona eura** za koje smo podnijeli projektну prijavu u maju 2020. kroz konkurentni EU Okvirni program H2020-INFRAIA-02-2020. Uspjeli smo da pripremimo sjajnu projektну aplikaciju **HITRI+** (Heavy Ion Therapy Reaseach Integration) uz pomoć osamnaest (18) evropskih institucija i klinika iz 14 evropskih zemalja.

SEEIIST Asocijacija u skladu sa švajcarskim zakonom – Vrlo važan korak za SEEIIST u 2019. godini bio je i uspostavljanje SEEIIST Asocijacije kao pravnog lica – neprofitnog privatnog lica, a u skladu sa švajcarskim zakonom. SEEIIST Asocijacija sa sjedištem u Ženevi počela je sa radom 8. avgusta 2019. godine.

SEEIIST Kick-off događaj – Nakon SEEIIST Forumu održanog u Trstu koji je ozvaničio prvu fazu SEEIIST projekta, 18. septembra 2019. godine održan je SEEIIST Kick-off događaj koji je imao za cilj da javnosti predstavi napredak projekta koji je ušao u drugu fazu – Studiju dizajna, biznis plan i konstituisanje instituta.

Projektна prijava 'TREASURE for Fighting Cancer' za konkurentni EU Okvirni program MSCA-ITN – u visini od **4,6 miliona eura** je bila visoko rangirana (14. na listi od preko 500 aplikacija) i ocijenjena sa čak **94.4 poena**.

Pripremljen je Nacrt SEEIIST Međunarodnog ugovora 'Konvencija za uspostavljanje SEEIIST-a', koji je pripremljen na osnovu 'Konvencije CERN' – a koji će omogućiti dugoročni pravni status SEEIIST-a. Međutim, u cilju usklađivanja i finalizacije teksta Međunarodnog ugovora SEEIIST-a, potrebna je saradnja i sinergija ministarstava vanjskih poslova u Regionu. **4 maja 2020. upućeni su dopisi Ministrima vanjskih poslova 10 zemalja JIE.** Ovaj dopis su potpisali Ministar vanjskih poslova, Srđan Darmanović i Ministarka nauke, Sanja Damjanović. Zatraženo je da ova ministarstva imenuju eksperta iz oblasti međunarodnog prava koji će biti predstavnik u međunarodnom timu i koji će raditi na usaglašavanju 'SEEIIST Međunarodnog Ugovora' uz ekspertsku podršku moderatora FDFA Švajcarske.

Važne SEEIIST publikacije:

- **Science Business** - koji predstavlja najprestižniji EU online naučni portal: Objavljena dva SEEIIST intervjua 31. oktobra 2019. godine, i to: 1) Osvrt komesara Moedasa na SEEIIST Projekat i 2) Intervju ministarke nauke Damjanović u svojstvu predsjedavajuće SEEIIST Upravnim odborom na temu projekta.
- **CERN Courier** – Članak o projektu nakon SEEIIST Kick-off događaja u Budvi.
- **EurophysicsNews** - SEEIIST članak u prestižnom časopisu Evropskog društva fizičara (EPS).
- **Nature** - SEEIIST članak u pripremi.
- **CERN ENLIGHT HIGHLIGHT** – četiri SEEIIST članka već objavljena.
- **FRONTIER in Physics**, sesija 'MedicalPhysics and Imaging' - SEEIIST publikacija dostavljena za objavljivanje u ovom prestižnom časopisu.
- **SEEIIST predstavljen na ESFRI konferenciji 'Research Infrastructures for Smarter Future – Session RI for Regional Development'** održanoj 15. maja 2020. u okviru Hrvatskog predsjedavanja Savjetom EU.

Vazne naredne aktivnosti:

- **Uključivanje SEEIIST-a na Mapu puta Evropskog strateškog foruma za istraživačku infrastrukturu - ESFRI Roadmap.** Rok za aplikaciju je 9. septembra. Pored globalne podrške EU zemalja, za ESFRI aplikaciju je uslov politička podrška makar tri zemlje JIE (članice i/ili kandidati EU).

Priprema ove projektne i vrlo kompleksne aplikacije je u toku zahvaljujući podršci eksperata iz renomiranih evropskih institucija i klinika. Lansiranje SEEIIST-a na ovu 'Jedinstvenu listu evropskih istraživačkih infrastrukturnih projekata' bi bilo od velikog značaja jer bi potvrdili pan-evropski karakter projekta koji ima vrijednost za cijelu Evropu. To bi bio i znak da projekat zaslužuje EU fondove – strukturne, kohezione, IPA.

- **Uključivanje projekta u Ekonomski plan EU za Zapadni Balkan do kraja 2020.**

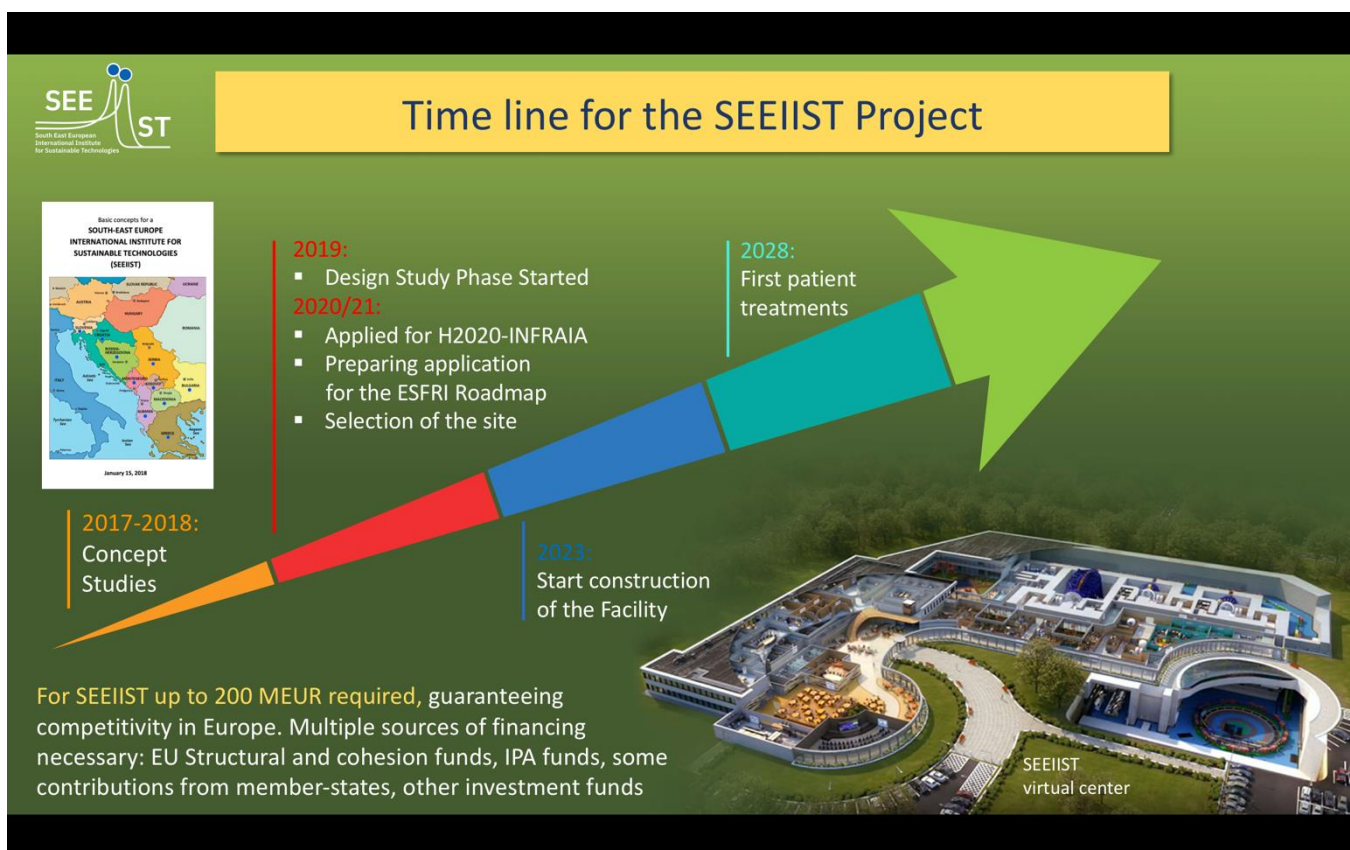
- **Poseban Kick-off događaj u Bernu, Švajcarskoj pod pokroviteljstvom FDFA** na kojem će Švajcarska iznijeti prijedlog podrške SEEIIST projektu. Učešće predstavnika ministarstava vanjskih poslova Regiona važno.
- **Pripremljen je nacrt SEEIIST Međunarodnog ugovora, a koji sada zahtijeva uključanje ministarstava vanjskih poslova Regiona.**
- **Izbor lokacije SEEIIST** instituta je presudan i mora biti poznat do prve polovine 2021. godine ili najkasnije do kraja 2021. godine. Ekspertska komisija, čiji su članovi eksterni eksperti, radiće na pripremi izvještaja u kojem će biti definisani tehnički uslovi i potrebe kako bi zemlja zainteresovana za lokaciju mogla da se kandiduje. Ovaj izvještaj će biti dostavljen Vladama zemalja JIE do kraja godine.
- Kontinuirano jačanje regionalne podrške je ključno – aktivna podrška ministarstava nauke, ministarstava zdravlja, ministarstava vanjskih poslova i posebno premijera zemalja regiona je ključna. Politička podrška regiona je najznačajnija za uspjeh ovog projekta.

Sažetak plana aktivnosti 2020-2028. godine:

U nastavku je prikazan sažetak vremenskog okvira razvoja SEEIIST projekta:

Jačanje kapaciteta: kontinuirano (kroz IAEA, IPA, COST, Horizont 2020, donacije i dr.)

2020-2022:	Finalizacija Studije dizajna – Technical Design Report (TDR), Biznis plan, Izbor lokacije
2022-2023:	Izrada tehničke dokumentacije za glavnu zgradu, priprema tehničkih djelova
Kraj 2023:	Potpisivanje Međunarodnog ugovora o uspostavljanju SEEIIST-a
2023-2028:	Izgradnja Instituta
2028:	Puštanje u rad Instituta

Razvojna agenda EU za Zapadni Balkan predstavlja sjajnu priliku da se afirmiše SEEIIST u svijetlu savremenih izazova po zdravlje i ekonomiju, koji vraćaju istraživanje, inovacije i tehnologiju u prvi plan. SEEIIST je poseban jer predstavlja dodatnu vrijednost ne samo za JIE već za cijelu Evropu. Usklađen je sa EU politikama, targetira jedan od najvećih društvenih izazova – borbu protiv kancera – i vraća Evropi leadersku poziciju u ovoj oblasti, uključujući i evropsku industriju. Sjajnu dimenziju SEEIIST projekta potvrđuje i činjenica da 18 evropskih institucija i klinika učestvuje u razvoju novog tehnološkog dizajna.

Na osnovu navedenog, predlažemo da Vlada Crne Gore usvoji sljedeći

ZAKLJUČAK

Vlada je usvojila Informaciju o aktivnostima na realizaciji regionalnog projekta za uspostavljanje Međunarodnog instituta za održive tehnologije na prostoru Jugoistočne Evrope (SEEIIST) – „Hadranska kancer terapija i istraživanje u oblasti biomedicine pomoću protona i težih jona”.

Dr Sanja Damjanović

Sanja Damjanović
MINISTARKA